

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 358/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED], zastúpených advokátkou Mgr. Zuzanou

Motúzovou, Grösslingová 62, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv

podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu

Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 179/2013 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Dpt. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],

[REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]

o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľa“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 179/2013 (ďalej len „namietané konanie“).

1.1 Ústavná sťažnosť sťažovateľov bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Marianne Mochnáčovej, ktorej funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť sťažovateľov bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditišovi, ktorý je podľa čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom IV. senátu ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditiš (členovia senátu), a preto bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľov rozhodnuté v tomto zložení senátu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že ide o opakovanú sťažnosť sťažovateľov, pričom o ich sťažnosti na prietahy doručenej ústavnému súdu 10. augusta 2017 (ďalej len „prvá sťažnosť“) ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 579/2017-39 z 28. novembra 2017 (ďalej len „predchádzajúci nález“). Sťažovatelia opakovane opisujú priebeh namietaného konania od jeho začatia, miestami doslovne v zhode s prvou sťažnosťou. Navyše uvádzajú, že 5. mája 2017 zomrel [REDAKOVANÉ], ktorý vystupoval na strane žalobcov spolu so sťažovateľmi (ďalej len „žalobca v 5. rade“). Túto skutočnosť sťažovatelia oznámili okresnému súdu 17. mája 2017, ten napriek tomu postúpil 22. júna 2017 vec Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý mu vrátil spis 14. augusta 2017 na ďalší postup a na doručenie vyjadrenia žalovaného k odvolaniu sťažovateľov pozostalým po žalobcovi v 5. rade. Sťažovatelia poukazujú na viaceré obdobia nečinnosti v období do júna 2017 a na výrok predchádzajúceho nálezu.

3. Obdobie od 5. mája 2017 do 25. septembra 2018 považujú sťažovatelia súhrne za obdobie ďalších prietahov. Okresný súd totiž najprv prerušil konanie uznesením zo 17. októbra 2017 do právoplatného skončenia dedičského konania po žalobcovi v 5. rade, vedeného na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 12 D 378/2017 (ďalej len „dedičské konanie“). Následne 6. apríla 2018 rozhodol uznesením č. k. 15 C 179/2013-367 o pokračovaní v konaní s jeho dedičmi. Na základe sťažnosti žalovanej proti tomuto uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom ho uznesením č. k. 15 C 179/2013-400 z 2. augusta 2018 (sťažovatelia uvádzajú dátum 25. september 2018, keď im bolo doručené) zmenil a zastavil konanie proti žalobcovi v 5. rade, stotožniac sa s argumentáciu žalovanej, že nejde o spor majetkovej povahy, ale o právo osobnej povahy, ktoré neprechádza na dedičov. Pre sťažovateľov bolo toto posledné rozhodnutie prekvapivé, pretože za určujúci považovali odlišný názor okresného súdu vyjadrený v uzneseniach zo 17. októbra 2017 a 6. apríla 2018. Okresný súd preto podľa sťažovateľov nemal konanie prerušovať (a následne v ňom pokračovať), ale podľa § 63 z. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) mal konanie proti žalobcovi v 5. rade po jeho úmrtí (a nie takmer rok a pol po ňom) zastaviť.

4. Skutkovo a právne podľa sťažovateľov nejde o zložitú vec, okresný súd sa zatiaľ venoval len otázke premlčania a na tomto dôvode žalobu zamietol na prvom pojednávaní. V období od 5. mája 2017 do 25. septembra 2018 išlo o právne jednoduché otázky či úkony vo veci. Otázka právneho nástupníctva po žalobcovi v 5. rade s výsledkom, že nejde o spor majetkovej povahy, a následné zastavenie konania neboli zložitými právnymi úkonmi. Sťažovatelia konanie žiadnym spôsobom nepredlžovali, iniciatívne zaslali okresnému súdu uznesenie o dedičstve, dúfajúc v urýchlenie konania. Postup okresného súdu nebol správny z dôvodu nezastavenia konania proti zomrelému žalobcovi v 5. rade podľa Civilného sporového poriadku hneď v úvode, pre prerušenie a čakanie na výsledky dedičského konania, pre vyslovenie názoru o právnom nástupníctve dedičov žalobcu v 5. rade a o potrebe pokračovať s nimi v konaní, a nakoniec pre zastavenie konania proti žalobcovi v 5. rade o rok a pol neskôr. Sťažovatelia poukázali na sťažnosti predsedovi súdu na prieťahy v konaní. Okresný súd tak po smrti žalobcu v 5. rade konal zdlhávo a zbytočne vykonával úkony, ktoré neboli potrebné, čím porušil označené práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy videli sťažovatelia v tom, že okresný súd im nikdy nedoručil sťažnosť žalovanej proti uzneseniu zo 6. apríla 2018 a opakovane ich nesprávne poučil o svojom právnom názore na právne nástupníctvo po žalobcovi v 5. rade, preto nemali dôvod sa v konaní „obraňovať“, resp. namietať proti postupu okresného súdu.

6. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnili sťažovatelia predmetom namietaného konania, porušovaním práv od roku 2000, nekonaním napriek sťažovateľmi vytýkanej dlhotrvajúcej nečinnosti, spôsobenými útrapami v jednom konaní, opakovaním prieťahov po podaní ústavnej sťažnosti a vydaní nález, dôchodkovým, resp. takmer dôchodkovým vekom sťažovateľov a zmešujúcou sa istotou, že sa dožijú konca prebiehajúceho konania.

7. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Navrhujú priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 500 €, ktoré každému z nich zaplatí okresný súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu. Nakoniec navrhujú, aby okresnému súdu uložil povinnosť uhradiť im trovy konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8.1 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8.2 Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené

zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11.1 Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

11.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

III.

Chronológia procesných úkonov v napadnutom konaní a právne posúdenie

12. Ústavný súd vyzval okresný súd na oznámenie aktuálneho stavu konania a chronológie jeho úkonov a zistil tento priebeh napadnutého konania od predchádzajúceho nález, ktorý nadobudol právoplatnosť 9. februára 2018:

- 17. októbra 2017 uznesenie o prerušení konania do právoplatného skončenia dedičského konania po žalobcovi v 5. rade,
- 19. decembra 2017 zisťovanie stavu dedičského konania,
- 19. decembra 2017 doručenie právoplatného uznesenia o dedičstve,
- 6. apríla 2018 uznesenie o pokračovaní v konaní s dedičmi,
- 16. mája 2018 výzva žalovanej na vyjadrenie k vyjadreniu žalobcov,
- 1. júna 2018 doručená sťažnosť žalovanej proti uzneseniu zo 6. apríla 2018,
- 2. augusta 2018 uznesenie o sťažnosti, zmena uznesenia a konanie proti žalobcovi v 5. rade sa zastavuje,
- 21. novembra 2018 predloženie spisu krajskému súdu,
- 30. januára 2020 rozsudok krajského súdu č. k. 9 Co 197/2018-418,
- 14. februára 2020 vrátenie spisu z krajského súdu,
- 25. februára 2020 referát na doručenie rozsudku krajského súdu,
- 3. marca 2020 právoplatnosť rozsudku,
- 4. mája 2020 doručené dovolanie sťažovateľov.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

13. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľov je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

IV.1 K výsledkom prípravy konania a podmienkam konania

14. Na predbežnom prerokovaní ústavný súd zistil, že ústavná sťažnosť sťažovateľov obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde) a všetky všeobecné a osobitné náležitosti návrhu na začatie konania (§43 a § 123 zákona o ústavnom súde). Odpoveď na otázku dodržania lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde, vzhľadom na svoju ustálenú rozhodovaciu prax v obdobných veciach, ústavný súd spojil s posúdením opodstatnenosti ústavnej sťažnosti, ako je uvedené ďalej. Sťažnosť je podaná procesne legitimovanými osobami – stranou civilného sporu (§ 122 zákona o ústavnom súde),

po vyčerpaní právnych prostriedkov nápravy priznaných zákonom (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

15. Pokiaľ ide o prípustnosť ústavnej sťažnosti podľa § 55 zákona o ústavnom súde, je potrebné zopakovať, že postup okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd preskúmal na základe prvej sťažnosti predchádzajúcim nálezom, ktorým vyslovil porušenie namietaných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, okresnému súdu prikázal konať, každému zo sťažovateľov priznal finančné zadosťučinenie vo výške 500 €.

16. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni tomu, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci (II. ÚS 4/2020).

17. Ústavný súd chápe predmet konania v širšom zmysle slova ako sťažnostný nárok spolu so skutkovým odôvodnením, z ktorého by mal návrh vyplývať. Porovnaním obsahu ústavných sťažností dospel ústavný súd k záveru, že námietky sťažovateľa v jeho prvej sťažnosti sa zhodujú s námietkami v teraz posudzovanej veci v tom, že namieta postup súdu do júna 2017. Totožnosť predmetu je preto daná v časti namietaného konania okresného súdu, v období od začatia konania (12. septembra 2013) do posledného zohľadneného úkonu v citovanom náleze ústavného súdu (prerušenie konania uznesením zo 17. októbra 2017).

18. Súčasťou rozhodovacej praxe ústavného súdu je, že ako neprípustné odmieta opakované ústavné sťažnosti na zbytočné prietahy v prípade, ak sa v nich namieta obdobie predchádzajúce právoplatnosti nálezov ústavného súdu, ktorými vyslovil porušenie práva na prerokovanie bez zbytočných prietahov (napr. II. ÚS 589/2016). Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sa čiastočne týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, bolo potrebné ju

odmietnuť v tejto časti ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní

19. Pri posudzovaní postupu okresného súdu v zostávajúcej časti nebránia uvedené závery ústavnému súdu, aby prihliadol aj na predchádzajúcu celkovú dĺžku konania tak, aby bola zachovaná účinnosť ústavnej sťažnosti ako vnútroštátneho prostriedku nápravy podľa čl. 13 dohovoru [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 60, alebo Bako proti Slovensku z 15. 3. 2005 k sťažnosti č. 60227/00].

20. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

21. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

22. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným

súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

23. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Táto prax ústavného súdu bola odobrená aj Európskym súdom pre ľudské práva vo viacerých konaniach vedených proti Slovenskej republike, napr. Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 61, resp. Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, k sťažnosti č. 16970/05).

24. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

25. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

26. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie okresného súdu v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci samej právoplatne skončené. Okresný súd ale vo veci samej rozhodol rozsudkom zo 6. októbra 2015 a vec sa od 21. novembra 2018 nachádzala na krajskom súde na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov. Okresný súd preto ešte mohol byť porušovateľom označených práv sťažovateľov.

27. Ústavný súd sa preto zameril na posúdenie napadnutého postupu okresného súdu a skúmanie intenzity namietaného porušenia označeného základného práva vo vzťahu k nemu. Ústavný súd pritom pripomína, že už vo svojich skorších rozhodnutiach vyslovil názor, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01). Oneskorenie v niektorej fáze konania môže byť tolerované, ak celková dĺžka konania nemôže byť považovaná za neúmernú (rozsudok ESĽP vo veci Pretto a iní proti Taliansku z 8. 12. 1983, sťažnosť č. 7984/77, bod 37).

28. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ide v napadnutom konaní o občianskoprávne konanie o náhradu nemajetkovej ujmy z titulu nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci (prietáhy a nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní v trestnom konaní, v ktorom sťažovatelia vystupovali ako poškodení) podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vo všeobecnosti ide o štandardnú agendu súdov prvej inštancie. V tomto prípade ústavný súd nezistil prítomnosť faktickej či právnej zložitosti veci. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietáhy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Nejde tu o niektoré z konaní, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť súdu podľa kritérií vyplývajúcich z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva. Sťažovatelia netvrdili prítomnosť takej okolnosti, ktorá by signalizovala osobitný význam namietaného konania, resp. jeho výsledku pre nich. Ide však o konanie, v ktorom ústavný súd už raz citovaným nálezom vyslovil porušenie práva na prejednanie

veci bez zbytočných prietáhov, preto okresný súd mal konaniu venovať väčšiu pozornosť, aby sa predišlo vzniku ďalších období nečinnosti.

29. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu priamu spojitosť medzi správaním sťažovateľov a predĺžením konania na okresnom súde.

30. Z prehľadu úkonov súdu nie je možné spozorovať neprimerane dlhé časové obdobia bez úkonov súdu. Okresný súd v nadväznosti na uznesenie o prerušení konania uznesením zo 17. októbra 2017 nemohol vykonávať úkony vo veci samej. Priebežne (2 mesiace po vydaní uznesenia o prerušení konania) zisťoval stav dedičského konania, ktorého skončenie očakával, pričom to bola jediná činnosť, ktorú v čase prerušenia konania mohol vykonávať. Sťažovatelia však sami predložili uznesenie o dedičstve v ten istý deň, ako súd začal zisťovať stav konania. Vyčítať mu však možno obdobie nečinnosti vyše 3,5 mesiaca od doručenia uznesenia o dedičstve do vydania uznesenia o pokračovaní v konaní s dedičmi žalobcu v 5. rade. Následné úkony v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu o pokračovaní v konaní a predkladaním spisu krajskému súdu boli vykonávané priebežne. Časový úsek, počas ktorého sa spis nachádzal na krajskom súde, nie je možné pričítať okresnému súdu, keďže jeho úloha v odstránení právnej neistoty súvisiacej s predložením odvolania sťažovateľov (proti rozsudku vo veci samej) krajskému súdu bola ukončená. Po vrátení spisu z krajského súdu však je možné ďalej hodnotiť postup okresného súdu. Konal priebežne, ak o necelých 10 dní sudkyňa dala referát na doručenie rozsudku krajského súdu stranám. Po právoplatnosti rozsudku a podaní dovolania okresný súd realizuje úkony spojené s prípravu na predloženie veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Z doteraz uplynulého času od podania dovolania nie je možné vyvodiť záver o porušení označených práv v súvislosti s predkladaním dovolania na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

31. V období po citovanom náleze až do právoplatného skončenia konania vo veci samej ústavný súd, prihliadnuc na zložitosť, na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľov, ako aj na správanie sťažovateľov, nezistil taký postup okresného súdu,

ktorý by naznačoval prítomnosť zbytočných prietáhov. Zistené obdobie nečinnosti nemožno kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“. Od citovaného nálezu do právoplatného skončenia konania trvalo konanie 28,5 mesiacov, pričom 14 mesiacov a 24 dní z tohto obdobia nemožno pričítať okresnému súdu. Sťažovateľ je povinný strpieť postup krajského súdu pri vybavovaní jeho odvolania, na ktorého podanie je ako strana konania oprávnený, avšak doba nevyhnutná na jeho vybavenie prispieva k celkovému predĺženiu konania. Konanie ako celok tak od podania žaloby do právoplatnosti vo veci samej trvalo vyše 6 rokov a 5 mesiacov na dvoch stupňoch súdnej sústavy, čo je na hrane ústavnej akceptovateľnosti. Na celkovej dĺžke má najväčší podiel okresný súd, pričom citovaným nálezom je podľa ústavného súdu dostatočne zohľadnené porušenie namietaných práv a vyvodená ústavnoprávna zodpovednosť.

32. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity namietaného konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

33. Ústavný súd na tomto mieste vo vzťahu k efektivite úkonu zo 17. októbra 2017 uvádza, že tento úkon bol zohľadnený v citovanom náleze. Sťažovatelia sa v prípade nesúhlasu so správnosťou právneho názoru, na ktorom bolo založené toto rozhodnutie okresného súdu, mali proti nemu brániť dostupnými opravnými prostriedkami. Ak tak neurobili a rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, nie je možné prostredníctvom ústavnej sťažnosti pri namietaní práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov preskúmať správnosť právoplatného rozhodnutia okresného súdu bez toho, aby bolo uznesenie okresného súdu zo 17. októbra 2017 (prípadne uznesenie zo 6. apríla 2018 alebo z 2. augusta 2018) výslovne označené ako predmet ústavného prieskumu. Ústavný súd dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru (II. ÚS 528/2017), podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zásade nemôže dôjsť

samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou či nesprávnym alebo neefektívnym postupom).

34. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru o tom, že zo strany okresného súdu nedošlo k takému zásahu do označených práv sťažovateľov, ktorý by dosahoval ústavne relevantnú intenzitu a ktorý by umožňoval po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

35. Nad rámec ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie ústavného súdu nepredstavuje procesnú prekážku, ktorá by v budúcnosti bránila sťažovateľom obrátiť sa na ústavný súd s novou ústavnou sťažnosťou, ak by v pokračujúcej časti konania dochádzalo k zbytočným prietahom zo strany všeobecných súdov.

IV.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní

36. Sťažovatelia svoje tvrdenia o porušení namietaného článku jasne, zreteľne, určito a hlavne ústavnoprávne relevantne neodôvodnili, iba v závere časti III ústavnej sťažnosti uviedli, že okresný súd ich „*naťahoval*“, nikdy im nedoručil sťažnosť žalovanej proti uzneseniu zo 6. apríla 2018 a opakovane ich nesprávne poučil o svojom právnom názore na právne nástupníctvo po žalobcovi v 5. rade, a z tohto dôvodu sa nemali dôvod v konaní „*obraňovať*“, resp. namietat' proti postupu okresného súdu.

37. Ústavný súd už vo svojej judikatúre vyslovil, že k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej alebo právnickej osoby

(I. ÚS 35/98, II. ÚS 8/01). Spôsobenie zbytočných prietáhov v konaní súdom môže založiť porušenie základného práva účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, ale neznamená spravidla odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 8/01).

38. Pre úplnosť sa žiada dodať, že uvedené námietky spadajú do rámca namietaných článkov, ale nemajú svoje premietnutie v petite ústavnej sťažnosti. Sťažovateľmi namietaný postup (nedoručenie sťažnosti protistrany) vyústil do rozhodnutia okresného súdu – uznesenia z 2. augusta 2018. Z neho sa o uvedenom postupe okresného súdu sťažovatelia nepochybné dozvedeli, už keď im bolo doručené 25. septembra 2018. Preto je ich námietka porušenia označeného práva vznesená v ústavnej sťažnosti doručenej 13. februára 2019 v každom prípade oneskorene vznesená, čím je daný aj dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde, teda ako podanej oneskorene.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stalo sa právne bezvýznamným zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v petite, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júla 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu